

Jelentés

az Erdélyi Múzeum-Egyesület honismereti-helytörténeti pályázatáról

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 1993 tavaszán újra meghirdette korábban nagy sikert aratott honismereti pályázatát. Az 1994. december 31-i határidővel zárult pályázatra az előzőnél kevesebb, 23 pályamunka érkezett be, közülük 4 néprajzi, 4 nyelvészeti, 4 intézménytörténeti, 1 művészettörténeti, 3 gazdaságtörténeti és 8 helytörténeti mű. Az EME elnöksége a pályaművek elbírálására bizottságot küldött ki, ennek tagjai: Benkő Samu, Csetri Elek, Egyed Ákos, Imreh István, Keszeg Vilmos, Kiss András, Kovács András, Murádin László, Sipos Gábor. A bizottság megállapodott a pályázatok elbírálásának szempontjaiban. Értékelendő elsősorban az eredetiség, új, főként levéltári forrásanyag hasznosítása, illetőleg a terepen végzett gyűjtőfeltáró munka, ugyanígy a feldolgozás módszeressége. Csupán másodsorban vehetők figyelembe a főként már korábban megjelent munkákra támaszkodó dolgozatok és amelyek csak helyel-közzel tükrözik a tudományos módszerességet. Az eredeti kutatásokat teljesen nélkülöző vagy a bemutatásban a tudományos módszereket figyelmen kívül hagyó munkák jutalmazásra vagy dicséretre nem javasolhatók, mivel a pályázat körülményeinek nem felelnek meg. A bírálóbizottság szaktudományonként referenseket kért fel a pályaművek elolvasására és véleményezésére.

Történész szakbizottság: Csetri Elek, Egyed Ákos, Imreh István, Kiss András, Kovács András, Sipos Gábor, Tonk Sándor

Néprajzos szakbizottság: Kós Károly, Keszeg Vilmos

Nyelvész szakbizottság: Murádin László, Csomortáni Magdolna

Szakértők: Benkő András zenetörténész, Makkai János bányamérnök. Molnár Jenő ny. egyetemi tanár.

Május 11-én Benkő Samu elnökletével összeült a kiküldött bírálóbizottság, egybevetette a szakbizottságok írásban benyújtott bírálatait (pályamunkánként kettőt), és betekintett a díjazásra vagy dicséretre ajánlott dolgozatokba. Megállapította, hogy I. díjban olyan eredeti kutatásokra alapozott és tudományos módszerességgel megírt mű volna részesíthető, amely igen közel áll a nyomdakész, kiadható állapothoz. Sajnálattal állapította meg, hogy első díjra érdemes munka a pályázatok között nem akadt. Alapos mérlegelés után a bizottság úgy döntött, hogy négy művet II. díjban, hat művet III. díjban részesít, öt munkát pedig dicséretre érdemesít. A rendelkezésre álló szűkös anyagi alapokat mérlegelve a bizottság elhatározta, hogy a II. díj 130 000, a III. díj pedig 80 000 lejellel és mindkettő oklevéllel jutalmazandó, a dicséretet nyert pályamunkák szerzői szintén oklevelet kapnak.

Ezek után került sor a díjazott és dicséretben részesített pályaművek jelíges borítékainak felbontására. A nyertes munkák címét, szerzőik nevét rövid méltatással együtt az alábbiakban közöljük:

II. díjban részesült

1. *A Csík megyei Magánjavak* c. pályamű, jelígeje „*Kakukkfűtty*”, szerzője Tamás Sándor, Csíkszereda. Bírálatában Imreh István és Kiss András kiemeli, hogy a volt székely határőrezredek vagyonának sorsa az első világháború után a nemzetközi fórumokig eljutó nemzetiségi sérelmek tipikus formájaként ismeretes. A szerző Venczel József 1943-as tanulmányának

forrásbázisát kiszélesítette, előadásában 1944. szept. 1-ig ér el, jegyzetelési módja azonban jobbítható.

2. *A volt Nagy-Küküllő vármegye helységei* c. pályamunka, jeligéje „Nagy-Küküllő”, szerzője Szentannai Mózes, Segesvár. Csetri Elek bírálataiban megállapítja, hogy 20 magyarlakta falu rövid történetét és alapos szociográfiai felmérését nyújtja a dolgozat, a gazdag adattár helynévgyűjtéssel egészül ki. Sipos Gábor elfogadta a bírálat szempontjait.

3. *Bányászati és kohászati emlékek. A bánási bányászati és kohászati technika fejlődése (1800–1990)* c. pályamű, jeligéje „Mente et malleo”, szerzője Brindza Károly, Boksánbánya. Bírálói, Csetri Elek történész és Makkai János bányamérnök kiemelik, hogy a dolgozat eredeti forrásanyagra épült, tudományos módszerrel íródott és jelentős hozzájárulás a Bánási ipartörténeti, technikátörténeti feltárásához. Szerzője azonban nem ismeri tökéletesen a magyar bánya- és kohóipari szakkifejezéseket.

4. *A 100 esztendő s tordaszentlászlói dalkör az egyetemes és erdélyi magyar közművelődés szolgálatában (1888–1988)* c. pályamunka, jeligéje „Dalkör”, szerzője Boldizsár Zeyk Imre, Tordaszentlászló. Bírálói (Benkő András, Keszeg Vilmos) megállapítása szerint a dolgozat levéltári forrásanyagot, egykorú sajtóközleményeket, személyes emlékeket felhasználva állítja időrendbe a nagy múltú és újra reneszánszát élő énekkar történetét.

III. díjban részesült

1. *Hajdani szász települések történeti helynévanyagából* c. munka, jeligéje „Terra Pype”, szerzője Burus János, Csíkszereda. Csomortáni Magdolna és Murádin László bírálatukban megállapítják, hogy négy szász település magyar helyneveit sorakoztatja fel gondos levéltári és helyszíni gyűjtés alapján.

2. *Delta város története 1848–1918 között* c. pályamű, jeligéje „Klió”, szerzője Pálkovács István, Temesvár. Bírálataiban Kiss András kiemeli a dolgozat érdekéért a szorgalmas adatgyűjtést, az adatok jó egybefűzését és a világos előadásmódot, hiányolja viszont a jegyzetapparátust.

3. *A váradai konventuális ferences kolostor* c. pályamunka, jeligéje „Pax et bonum”, szerzője Emödi Tamás, Nagyvárad. Bírálói (Kovács András, Tonk Sándor) megállapítják, hogy szerzője önkéntes leletmentést végezve egy középkori templom és kolostor alapfalait rekonstruálta rajzban, művészettörténeti, településtörténeti források, térképek és telekkönyvi adatok alapján sikerült az azonosítást is elvégeznie. Tudományos módszerességének erényeit csak a jegyzetelés hibái csökkentik.

4. *Udvarhely szék–Udvarhely vármegye. Közigazgatási változások* c. pályamű, jeligéje „Udvarhely”, szerzői Hermann Gusztáv Mihály és Zepeczánér Jenő, Székelyudvarhely. Imreh István és Kiss András bírálataiban megjegyzi: a közigazgatás-történeti téma önmagában is úttörő jellegű, a pályamű alapos, szakszerű, értékes munka, csupán történeti bevezető részét kellene rövidebbre fogni.

5. *Cimboraságok* c. pályamunka, jeligéje „Tempora mutantur”, szerzője Csergő Bálint, Csíkszereda. Bírálói (Kós Károly, Keszeg Vilmos) kiemelik, hogy az értékes néprajzi hozzájárulást jelentő mű alaposan áttekinti a társulás formáit, szükségesnek mutatkozik azonban a komparatistikai vizsgálat.

6. *Adatok a sóvidéki erdőgazdaság és faipar történetéhez* c. pályamű, jeligéje „Magyari”, szerzője Zsigmond József, Marosvásárhely. Molnár Jenő bírálataiban megjegyzi, hogy a gazdaságtörténeti, technológiai és néprajzi jellegű munka részletes történeti visszapillantással ismerteti az erdőhasznosítást. A leírások azonban tömöríthetők. Szempontjait Sipos Gábor is elfogadta.

A bírálóbizottság dicséretben részesítette a következő pályamunkákat:

1. Fodor Ferenc (Marosvásárhely): *Kilyénfalva*
2. Szilágyi Magdolna (Székelyudvarhely): *Székelyvarság helynevei*
3. Demény Enikő, Orbán Mária, Prokop Zoltán: *Lázári község monográfiája*
4. Fekete Árpád, Józsa András, Szőke András, Zepeczánér Jenő: *Szováta története az I. világháború végéig*
5. Coroi Artúr: *Altorja társadalma a XVIII. század első harmadában egy ismeretlen forrás tükrében.*

A bírálóbizottság megállapítja, hogy a következő jeligéjű munkák nem feleltek meg a pályázat feltételeinek:

Barcaság–Deményháza–Gyimesvölgye a hazám – Ismerd a múltat – Kabolás–Kuti–Székely Vándor–Vadvirág.

Kolozsvár, 1995. május 16-án

Sipos Gábor
titkár